

Andet Afsnit.

Universitetets, Kommunitetets og den polytekniske Lærestalts økonomiske Anliggender.

A. Almindelige Bestemmelser og Forhandlinger samt Afgjørelser af enkelte Tilfælde.

1. Om Anbringelse af Buste paa Pladsen mellem Universitetet og Frue Kirke.

I Aaret 1856 henvendte en Komite, der havde dannet sig for Tilvejebringelsen af en Buste af afdøde Prof. J. F. Schouw, sig til Konsistorium med Anmodning om, at denne Buste (af Bissen sen.) maatte blive opstillet paa Pladsen mellem Universitetet og Frue Kirke, paa Fortovet langs Universitets Bygningen, uden for en af Lisenerne mellem Kommunitets Bygningen og Universitets Portalen i omtrent $1\frac{1}{2}$ Alens Afstand fra Muren. I Konsistorium havde man imidlertid Betænkelighed herved; og da Busten ikke passende kunde opstilles op til Kirkens Mur, valgte man med Kommunalbestyrelsens Samtykke at anbringe den for den østlige Ende af Pladsen, nærmest Fortovet paa Universitetets Side. I Aaret 1863 var den anden Buste, Weyses (af Bissen sen.), færdig, og vedkommende Komite begjærede Konsistoriums Tilladelse til at maatte anbringe denne og Schouws Buste op til Universitets Bygningen, mellem det første og det andet Vindue paa hver Side af Indgangsdøren. Man havde særlig valgt Pladsen paa Universitetets Side som den, der nærmest egnede sig til at modtage Billeder af bortgangne Mænd, som i en eller anden Retning havde indlagt sig Fortjeneste af det aandelige Livs Udvikling i Danmark, idet man i øvrigt gik ud fra, at en Omflytning ved en fremtidig Forøgelse af Antallet af Buste let vilde kunne foretages. Sagen blev forelagt for den akademiske Lærerforsamling, der imidlertid nægtede at give den begjærede Tilladelse, og Busten blev derefter anbragt paa samme Side af Pladsen som Schouws Buste.

Spørgsmaalet om den hensigtsmæssigste Plads for Anbringelsen af Buste paa Pladsen mellem Universitetet og Frue Kirke opstod paa ny, da en Buste af Biskop Mynster (af Stein) i Aaret 1875 var tilvejebragt. Den paagjældende Komite agtede at opstille den paa Fortovet paa Kirkens Side lige over for den

vestre Universitetsport, 5 Alen fra Kirkens Mur; men da en saadan Opstilling efter Konsistoriums Skjøn ikke vilde være heldig, henvendte det sig til Komiteen, og foreslog den at stille de til Bustens Opstilling allerede paabegyndte Arbejder i Bero, indtil der var vedtaget en bestemt Plan for Anbringelsen af Buster paa Pladsen, for hvilken det da ogsaa vilde blive Opgaven at vælge en anden Opstilling af Schouws og Weyses Buster, end den nu værende, som ikke kunde anses for heldig. Konsistorium erklærede sig villigt til, for saa vidt Komiteen gik ind paa denne Henstilling, ufortøvet at gjøre Skridt til, at en saadan Plan kunde blive tilvejebragt. Komiteen gik imidlertid ikke ind herpaa, da den ønskede at afsløre Busten den 8. Novbr. s. A., paa Biskop Mynsters 100aarige Fødselsdag, men meddelte senere Konsistorium, at den havde tilbageholdt 200 Kr. af det tilstede værende Overskud til en eventuel Flytning af Monumentet, naar en samlet Plan, tilvejebragt af rette vedkommende, maatte medføre en saadan. Da Dispositionen over Pladsen i Henhold til Reskr. 12. Maj 1853 tilkommer Magistraten, var det Forudsætningen for at opnaa et Resultat, at denne var villig til at indtræde i Forhandling herom med Konsistorium som Repræsentant baade for Universitetets og Kirkens Interesser af en skjønnere og harmonisk Prydelse af Pladsen. Konsistorium anmodede derfor i Skrivelse af 16. Novbr. 1875 Magistraten om at delegere en eller flere Mænd, blandt disse da særlig Stadsbygmesteren, til at forhandle med Konsistorium om denne Sag, idet Konsistorium, i Tilfælde af bekræftende Svar fra Magistraten, ligeledes paa sin Side vilde delegere nogle Mænd til at deltage i Forhandlingen. Herpaa svarede Magistraten imidlertid under 4. Decbr. næst efter, at den i ethvert Tilfælde for Tiden ikke kunde medvirke til en Flytning af de paagjældende Buster, men at den vilde have sin Opmærksomhed henvendt herpaa ved en yderligere Opstilling af Mindesmærker paa den omhandlede Plads.

Under 18. Jan. 1876 meddelte Komiteen Konsistorium, at Varetagelsen af, hvad der angik Mynsters Monument, fremtidig var overdraget Sjællands Biskop som Bestyrer af Biskop Mynsters Jubilæumslegat, samt at det ved Indbetalingen af det foran nævnte Overskud til Forøgelse af Legatets Grundkapital var forbeholdt, at Bekostningen til en mulig Flytning af Monumentet blev udredet af Legatet, naar den foretoges efter Vedtagelsen af en fuldstændig Plan for den fremtidige Ordning af Monumenterne paa Pladsen, og denne Plan inden et Tidsrum af et Aars Tid var bifaldet af Magistraten, Konsistorium, Biskoppen og Inspektionen for Frue Kirke. Konsistorium fornyede derfor i Skrivelse af 11. Febr. næst efter sin Anmodning til Magistraten, idet det i øvrigt henstillede til Magistraten, hvorledes den vilde foreslaa Forhandlingerne om Planen ordnede, for at alle Interesser kunde blive iagttagne og særlig de af Komiteen stillede Betingelser fyldestgjorte. Magistraten tilskrev herefter under 2. Marts Konsistorium, at den fremdeles havde Betænkelighed ved at delegere nogen til Vedtagelsen eller Udarbejdelsen af en saadan Plan, men at den ansaa det for rigtigst, om en saadan fremkom fra Konsistorium, eller at der i ethvert Fald blev givet en Antydning i denne Retning, omfattende den eventuelle Flytning af de nu værende Monumenter og Pladsen for nye Monumenter samt Afholdelsen af Udgifterne dermed. Konsistorium nedsatte derpaa et Udvalg, bestaaende af Professorerne Ussing og Schmidt samt Docent Jul. Lange, der efter fornøden Forhandling med Bygningsinspektøren, Etatsraad Hansen, og andre Kunstnere, hvis Raad Udvalget maatte ønske at høre, skulde gjøre Forslag til en saadan Plan for

Anbringelsen af Monumenter samt udtale sig om Udgifterne ved Flytningen af de nu værende Monumenter. Konsistorium modtog derefter et med en Tegning og et Overslag bilagt Forslag, hvorefter Busterne maatte anbringes enkeltvis midt foran Murpillerne mellem Vinduerne, saaledes at der blev Plads til 6 langs med Frue Kirke og paa Universitetets Side til 4, eventuelt 6, paa de paa Tegningen nærmere antydede Steder. Dette Forslag tiltraadte Konsistorium, og i Skrivelse til Magistraten af 5. Juli 1876 udtalte det, at man ved at opstille Busterne paa denne Maade efter dets Skjøn vilde opnaa en Skjønhedsvirkning og Harmoni, som vilde være til en sand Prydelse for Pladsen. Hvad angik Flytningen af de nu værende Monumenter, ansaa Udvalget det for rettest, at denne opsattes, indtil man erholdt en fjerde Buste, og heri erklærede Konsistorium sig enigt. Udgifterne til Flytningen anslog Udvalget til 800 Kr. for hver Buste. Til Dækning heraf havde kun de oven for nævnte 200 Kr. for Mynsters Bustes Vedkommende, men Komiteerne for de fremtidige Buster vilde formentlig kunne skaffe ogsaa de hertil fornødne Midler til Veje. Under Forudsætning af, at Magistraten tiltraadte Planen, erklærede Konsistorium sig villigt til, hvis det maatte ønskes af Magistraten, at foretage de yderligere Skridt, som maatte anses for nødvendige, navnlig med Hensyn til de foreliggende Udtalelser fra Komiteen for Mynsters Buste. Hvad der i Henhold til den Plan, der vedtoges, maatte være at paalægge Komiteen for fremtidige Busters Anbringelse paa Pladsen, haabede Konsistorium, at Magistraten som den, der var raadig over denne og gav Tilladelsen til Anbringelsen, vilde varetage, idet Konsistorium i øvrigt tilbød sin Bistand hertil.

Magistraten indhentede Erklæringer over denne Plan fra Kunstakademiet, Sjællands Biskop som den, hvem Tilsynet med Monumentet for Mynster var overdraget, og Inspektionen for Frue Kirke. De tvende først nævnte Avtoriteter udtalte sig for Planen. Kirkeinspektionen udtalte, at den vel ikke havde noget at erindre mod Planen i dens Almindelighed, o: at Busterne anbragtes paa de betegnede Pladser paa Fortovene i en passende Afstand fra Murene, men at den forudsatte, at der vilde blive sørget for, at Udførelsen af Planen blev lagt i Hænderne paa en særlig, for dette Øjemed dannet Komite, i hvilken alle de her i Betragtning kommende Myndigheder bleve repræsenterede, og som da vilde have at tage Bestemmelse om saadanne, i det enkelte gaaende, ikke ved Planen afgjorte Spørgsmaal, som angaaende Afstanden fra Murene, om hvorvidt der ene skulde begyndes med Opstillingen paa Universitetets Side, om Ordningen af Busterne, om der skulde ventes, indtil i det mindste en fjerde Buste blev anskaffet, eller om der skulde begyndes strax o. desl.

Ved under 2. Jan. 1877 at sætte Konsistorium i Kundskab herom, bemærkede Magistraten, at den ej heller havde noget at erindre mod den paatænkte Opstilling af de forskellige Monumenter, men tilføjede, idet den i Henhold til Konsistoriums Henstilling ansaa det for rettest, at dette fremdeles tog Initiativet i denne Sag, at Magistraten ikke kunde give noget Tilsagn om Bidrag fra Kommunen til den paatænkte Omflytning og Opstilling af Monumenterne.

2. Overdragelse af et Fæstehus til Fæsterskens Svigersøn.

I Følge Universitets Direktionens Resolution af 4. Avg. 1846 og Reversalfæstebrev af 22. Apr. 1847 havde Klokker og Graver ved Gladsaxe Kirke Chri-

stoffer Pedersens Enke Fæste paa et Kirken tilhørende Hus med Have og Vænge sammesteds. Enken, der var over 70 Aar gammel, androg om Tilladelse til at afstaa Fæstet til Svigersønnen Peder Christensen, og Kvæstor udtalte sig i denne Anledning herom i Skrivelse til Ministeriet af 23. Sept. 1876. Efter at have oplyst, at det hele Areal var $\frac{2600}{14000}$ Td. Land eller $1\frac{1}{2}$ Skp. Land, skyldsats under Matr. Nr. 45 for 1 Fdk. Hartk. uden særlig Gammelskat, samt at den aarlige Afgift var 12 Kr. og at der i Indfæstning blev betalt 100 Kr., bemærkede han, at han ikke kunde tilraade at sælge Huset til Ejendom eller Arvefæste, ligesom det ogsaa i sin Tid var undtaget fra Athændelse i Medfør af Lov 24. Apr. 1860 § 1 om Salg af beneficeret Gods m. v. Da Jorden laa tæt op til Kirkens Ringmur, var der nemlig en Mulighed for, at der en Gang i Tiden kunde blive Spørgsmaal om at inddrage Ejendommen til Kirkegaardens Udvidelse, hvilket dog ikke vilde kunne ske, med mindre det mellemliggende Arvefæstehus, som i 1836 var solgt, kunde tilbagekjøbes paa rimelige Vilkaar. Men i ethvert Fald var det godt, at Kirken ejede et Hus tæt derved, som kunde afgive Bolig for Klokkeren, og ved at sælge fik desuden Kjøberen og Efterkommerne en saadan Raadghed over Jordstykkerne, som let kunde blive mindre heldig for Kirken. Derimod kunde der formentlig ikke være noget til Hinder for, at det blev bortfæstet til Enkens Svigersøn, der var i en Alder af 42 Aar, naar Afgiften forhejedes til et passende Beløb efter de nu værende Forhold og Husets heldige Beliggenhed i en folkerig By ikke langt fra Hovedstaden, og naar der i Indfæstning betaltes det dobbelte af, hvad der blev givet i 1846.

Efter Kvæstors Indstilling bifaldt Ministeriet derefter under 12. Oktbr. 1876, at det ommeldte Hus maatte, naar den nu værende Fæsterske Christoffer Pedersens Enke havde fraskrevet sig sin Fæsteret, bortfæstes til hendes Svigersøn Peder Christensen fra 1. Jan. 1877 at regne, paa følgende Vilkaar:

1. I aarlig Afgift til Universitetet som Ejer af Gladsaxe Kirke svares 25 Kr. ved hvert Aars Udgang, og hvorfor Udpantningsret betinges. End videre betaler Fæsteren alle Skatter, Afgifter, Tiender og Byrder af Ejendommen saa vel som Brandkontingentet uden Deltagelse af Universitetet.
2. Han giver sin Svigermoder for hendes Livs Tid frit Husly og Underhold samt en passende Begravelse efter Egnens Skik og Brug; men for øvrigt maa Huset ikke bebyrdes med nogen som helst Aftægt.
3. I Indfæstning betales kontant 200 Kr. Naar dette Beløb er indbetalt tillige med den nu værende Fæsterskes Afgift for Aaret 1876, samt naar hun har sat Huset i forsvarlig Stand, og det ved lovligt Syn uden Mangler er overleveret den tiltrædende Fæster til Vedligeholdelse, vil der blive udstedt sædvanligt Fæstebrev, hvori navnlig betinges, at der ikke maa opføres nogen Bygning, Skur, Svinehus ell. desl. i Vænget, og at Ringmuren ikke maa kommes for nær ved Jordens Behandling, da Fæsteren i modsat Fald maa give fuld Skadeserstatning.
4. Han betaler alle med Synet og Fæsteoverdragelsen forbundne Omkostninger.

3. Sammenlægning af 2 Arvefæsteejendomme.

I Følge tinglæst Adkomst er A. F. Beyer Ejer af følgende 2 Arvefæsteejendomme under Universitetsgodset i Herringløse By, Hvedstrup Sogn, Københavns Amt:

Hovedparcellen af Mannøgaard Matr. Nr. 4 a, c. $42\frac{2}{14}$ Td. Land, Hartk. 3 Tdr. 5 Skpr. 2 Fdk, $2\frac{1}{4}$ Alb., Gammelskat 66 Kr. 95 Ø, aarlig Afgift af hver af Kornsorterne Rug, Byg og Havre 6 Tdr. 2 Skpr. $\frac{1}{2}$ Fdk., Pengeafgift 31 Ø., samt

Hovedparcellen af Mulebjerggaard Matr. Nr. 5 a, c. $48\frac{5}{14}$ Td. Land, Hartk. 4 Tdr. 3 Fdk. $2\frac{3}{4}$ Alb., Gammelskat 64 Kr. 72 Ø., aarlig Afgift af hver af Kornsorterne Rug, Byg og Havre 5 Tdr. 5 Skpr., Pengeafgift 70 Ø.

Disse 2 ved Siden af hinanden liggende Gaarde ønskede han at sammenlægge, saaledes at de meget simple Bygninger paa først nævnte Gaard bleve nedbrudte, og derefter at drive samtlige Jorder fra Mulebjerggaard. Hans Andragende herom indsendtes af Kvæstor til Ministeriet med Skrivelse af 23. Septbr. 1876. Kvæstor bemærkede heri, at i Følge de oprindelige Arvefæsteskjøder henholdsvis af 15. Apr. 1809 og 19. Avg. 1844 skulde hver af Hovedlodderne stedse forblive en særskilt og fri Ejendomsgaard, hvis Jord ikke maatte lægges til nogen anden Gaard, og Universitetet var saaledes berettiget til at modsætte sig Sammenlægningen. Men da begge Ejendomme vare Arvefæste under Universitetets Gods, og den Afgang i Sikkerheden for Arvefæsteafgift og Rekognition, som bevirkedes ved, at nogle gamle Bygninger nedlagdes, fuldkommen blev erstattet derved, at den samlede Ejendom kom til at udgjøre en værdifuld Gaard med $90\frac{1}{2}$ Td. Land, vilde der næppe fra Stiftelsens Side være Grund til at nægte det ansøgte Samtykke, naar de samlede Afgifter herefter sikredes og betaltes under et. Efter Kvæstors Indstilling bifaldt Ministeriet derefter under 12. Oktbr. s. A., at det maatte tilkjendegives vedkommende, at der fra Universitetets Side intet havdes at erindre mod den attraaede Sammenlægning af de nævnte Hovedparceller, naar Arvefæstegaardejer A. F. Beyer, saafremt Sammenlægningen ved endelig Bevilling tillodes og denne effektueredes, udstedte og lod tinglæse en Deklaration, hvorved han vedtog, at den samlede Arvefæsteafgift og Rekognition ved Ejerskifte for Fremtiden blev prioriteret ikke i de enkelte Hovedparceller, men i den samlede Ejendom med Bygninger, Besætning, Inventarium og Afgrøde.

4. Om Dækning af Universitetets Underskud for 1876—77.

Forinden Universitetet fik Tilskud fra Statskassen, havde det, væsentlig som Følge af de store Udgifter ved Anlægget af den nye botaniske Have, et Underskud for Finansaarene 1873—74 og 1874—75 af tilsammen 353,008 Kr. 34 Ø., der i Følge Ministeriets Resolutioner af 30. Maj 1873 og 10. Apr. 1875 laantes hos Kommunitetet mod 4% Rente. For 1875—76, da der første Gang blev bevilget Bidrag fra Statskassen, var Underskuddet 20,962 Kr. 36 Ø, der uden Laan blev dækket af Universitetets kontante Beholdning, som, navnlig ved Indfrielse af nogle Panteobligationer, dertil var tilstrækkelig. For 1876—77 vilde Underskuddet blive henved 24,000 Kr., eller efter Fradrag af Formuesomsætning c. 16,000 Kr., der vilde komme til at mangle i Kontanter. Efter Foranledning af Kvæsturens Bogholder forespurgte Kvæstor derfor i Skrivelse til Ministeriet af 18. Juni 1877 med Hensyn til den nær forestaaende Afslutning af Regnskabet, om der ogsaa for 1876—77 skulde optages et Laan hos Kommunitetet, hvilket bedst vilde stemme med, hvad der ved Behandlingen i Folketinget af Finanslovsforslaget for 1873—74 blev udtalt af Ordføreren paa Finansudvalgets Flertals Vegne, naar han ytrede, at det

ingenlunde var dettes Mening, at Universitetet skulde spise sin Formue op, Folketingstid. 1872—73 Sp. 4619, en Mening, som man dog ikke længere syntes at vedkjende sig, Rigsdagstid. 1876—77 Tillæg B, Sp. 1233—34, VII.

Naar der maatte optages det omhandlede Laan hos Kommunitetet, begjærede han end videre Ministeriets Bestemmelse, om der kun skulde laanes, hvad der behøvedes til Dækning af det kontante Underskud (c. 16000 Kr.) eller, ligesom i 1873—74 og 1874—75, hvad der behøvedes til at dække det virkelige Underskud (c. 24000 Kr.), hvilket sidste vilde være ønskeligt, navnlig dersom det Forslag, der paa Finanslovudkastet for 1878—79 skulde optages om Gjældens Eftergivelse, ogsaa maatte omfatte Laanet for 1876—77.

Det vilde være meget beklageligt, om det skulde komme saa vidt, at Universitetet hvert Aar maatte angribe sin rentebærende Kapital for at gjøre Udvej til de til dets Existens fornødne Midler. Skulde Ministeriet imidlertid anse det for uomgjængelig nødvendigt, at der for at faa Laan hos Kommunitetet maatte afgives et tilsvarende Beløb af Universitetets Aktiver, vilde det formentlig være rigtigst at afgive en Panteobligation, lydende paa det Beløb, der strax maatte forskaffes i Kontanter, altsaa i nærværende Tilfælde omtrent 16000 Kr.

At afslutte Universitetets Regnskab for 1876—77 med et kontant Underskud, vilde formentlig findes at være inkorrekt, og det vilde ej heller gavne; thi hverken i 1877—78 eller i Fremtiden vilde der blive Balance, saa længe Staten kun tilskjød 50000 Kr. aarlig. Til Oplysning herom tilføjede han, at for Finansaaret 1877—78, i hvilket saa godt som slet ingen ekstraordinære Udgifter eller Hovedistandsættelser forefaldt, vilde der, naar den den 1. Febr. 1877 satte gode Kapitels-taxt lagdes til Grund i Stedet for de paaregnede lavere Priser, og naar det forudsattes, at Forudbetalingen paa Jordebogsafgifterne til 31. Marts 1878 forblev omtrent uforandret og den ofte bebudede Examenskommission ikke blev oprettet, dog blive et Underskud paa over 34000 Kr.

Under 20. s. M. tilskrev Ministeriet Kvæstor, at Universitetets Underskud for 1876—77 vilde være at dække ved Afgivelse af Prioritets Obligationer af det omtrentlige Beløb, som den virkelige Underbalance ved Regnskabets Afslutning vilde udgjøre, til Kommunitetet, mod at dette kontant afgav Obligationernes Paa-lydende til Universitetets Kasse.

B. Enkelte Foranstaltninger.

1. Den polytekniske Lærestalts Bygningsvæsen.

Den i Aarbogen for 1875—76 omtalte Plan til Opførelse af en ny Bygning for Lærestalten paa den botaniske Haves Grund var paa Grund af den korte Tid af omtrent en Maaned, der blev givet til dens Udarbejdelse, ikke saa omhyggelig gjennemarbejdet som ønskeligt. Planen blev derfor i Løbet af Sommeren 1876 nøje gjennemgaaet, og efter Forhandlinger med Bestyrelsen og de Lærere, som bestyre særegne Samlinger, eller hvis Undervisning fordrer egne Lokaler, foretog Arkitekt Gnudtzmann de nødvendige Forandringer for at opnaa den tilsigtede mere hensigtsmæssige Beliggenhed og bedre Belysning for flere Lokalers